

„Przejrzyste Media” proponują: zamiast awantury o Pačławskiego i Ostrowskiego naprawy media państwowe

Media państwowe po raz kolejny stały się areną walki o władzę w eterze

Dwanaście lat temu w miejsce Radiokomiteu stworzono państwowe media nadzorowane przez polityków. By uzyskać kontrolę nad mediami Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, rady nadzorcze, zarządy i rady programowe mediów państwowych obsadzono politykami, lub ludźmi z nadania politycznego.

W rezultacie przy każdym przesileniu politycznym jesteśmy widzami walki „czarnych” i „czerwonych” o władzę w mediach. Dziś po raz kolejny politycy posługują się argumentami prawnymi, politycznymi, oraz apelami do obywateli. Prawda jest jednak taka, że spór toczy się nie o przyszły kształt mediów państwowych, lecz o to czy władzę w nich „trzymać” będzie lewica czy prawica.

Nie interesuje nas kto w sporze o panów Ostrowskiego i Pačławskiego ma dziś rację. Takie spory nie powinny mieć miejsca. Media państwowe nie są łupem politycznym. Oczekujemy od polityków takich rozwiązań dla mediów państwowych, które położą kres kolejnym burdom o władzę.

Zamiast walki o stolki, cztery kroki do naprawy mediów państwowych

W celu położenia kresu walkom o polityczną kontrolę nad mediami państwowymi należy:

1. Ograniczyć rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
2. Sprywatyzować TVP 1
3. Zdefiniować misję publiczną i rozliczyć jej wykonanie
4. Zlikwidować abonament

Poniżej przedstawiamy zarys powyższych propozycji oraz krótkie uzasadnienie:

1. Ograniczyć rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Twórcy konstytucji III RP umieścili w niej KRRIT¹. Jest to rozwiązanie złe, które dodatkowo zostało pogorszone rozwinięciem władzy KRRIT ponad tę przewidzianą w konstytucji.

Należy ograniczyć kompetencje KRRIT do wymienionych w konstytucji t.j. dbania o wolność słowa i ochronę interesu publicznego (ochrona nieletnich, itp.), oraz

---

¹ Patrz: Załącznik I Wyciąg z konstytucji III RP: Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

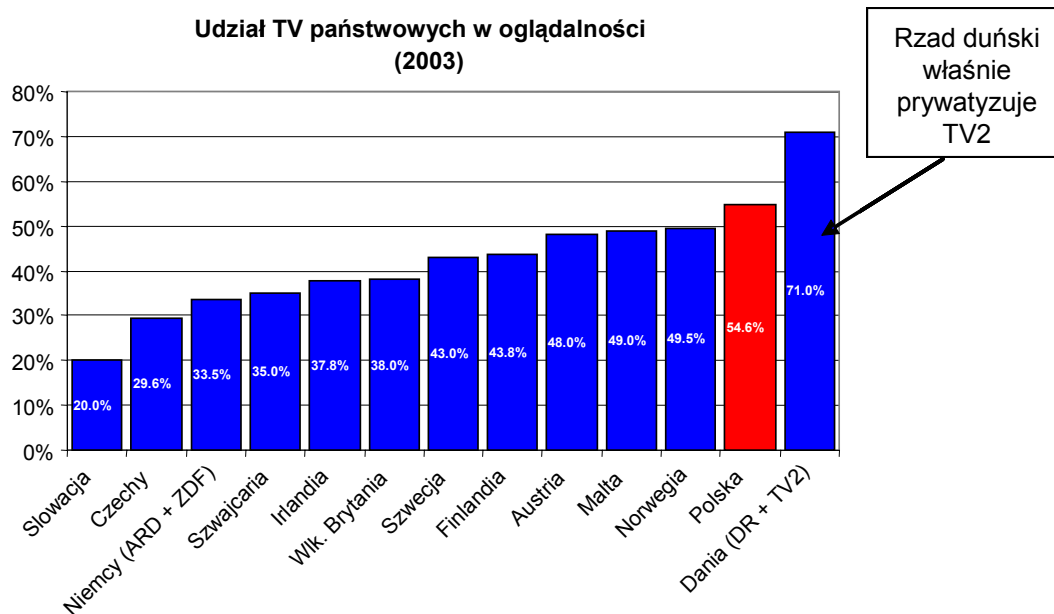
Informacja do dyskusji n/t mediów państwowych Nr. 10

wymaganych przez prawo UE (czyli rozliczania mediów państwowych z wykonania ustawowo zdefiniowanych zadań misyjnych, kwot programowych, itp.).

Natomiast kompetencje KRRIT w zakresie efektywnego działania rynku (np. zmony nadawców, nadmierna koncentracja, nakładanie obowiązków w związku z posiadaniem znacznej pozycji rynkowej, itp.) powinny zostać przekazane do urzędu antymonopolowego, zaś kompetencje w zakresie bezpieczeństwa sieci nadawczych oraz gospodarowania częstotliwościami powinny zostać przekazane do zintegrowanej inspekcji rynku².

2. Sprywatyzować TVP-1

Telewizja państwowa to moloch o dominującej, niespotykanej gdzie indziej pozycji na rynku (patrz wykres poniżej). Dopóki telewizja państwowa będzie dysponowała taką pozycją, dopóty politycy będą dążyć do utrzymania nad nią kontroli politycznej.

W interesie mediów państwowych należy ograniczyć rolę mediów państwowych do minimum potrzebnego do realizacji misji. Media państwowe nie potrzebują aż czterech kanałów telewizji i sześciu anten radia, by skutecznie realizować misję publiczną. Proponujemy prywatyzację TVP-1, oraz jednej lub dwóch anten radia. Mniejsze media państwowe będą mniej łakomym kąskiem dla polityków i będą mogły spokojnie realizować misję.

Przychody z prywatyzacji mediów państwowych powinny zasilić „żelazny kapitał” Fundacji Misji Publicznej i finansować produkcję oraz emisję dobrych programów misyjnych przez następne dziesięciolecia. Kapitał żelazny to kapitał, który generuje przychody kapitałowe i nie jest przeznaczony na bieżącą realizację zadań misyjnych.

² Obecnie w Polsce inspekcja rynku w zakresie bezpieczeństwa produktów i usług wykonywana jest przez kilkadziesiąt organów. Wielu polskich ekonomistów i polityków, zgodnie z zaleceniami OECD, sugeruje stworzenie zintegrowanej inspekcji rynku, która zlikwiduje nakładające się na siebie kompetencje kontrolerów, oaz zwiększy skuteczność inspekcji.

3. Zdefiniować misję publiczną i rozliczyć jej wykonanie

Tak długo, jak misja publiczna nie jest precyzyjnie określona, obywatele nie mogą skutecznie rozliczać mediów z jej realizacji. Precyzyjne zdefiniowanie misji jest obowiązkiem każdego państwa Unii Europejskiej.

Pomoc publiczna dla mediów państwowych jest na terenie Unii wyjęta z pod rygorów prawa o pomocy publicznej pod warunkiem spełnienia następujących wymogów:

- precyzyjnego zdefiniowania misji,
- przyjęcia z góry ustalonych parametrów określających wysokość pomocy publicznej,
- udzielenia pomocy publicznej do wysokości kosztów wykonywania misji,
- wyboru operatora wykonującego misję w przetargu, lub oparcie kalkulacji kosztów misji o koszty spotykane w dobrze zarządzanym przedsiębiorstwie.

Państwo członkowskie w oficjalnym dokumencie musi precyzyjnie określić misję. Jej definicja musi być na tyle precyzyjna, by umożliwić innym nadawcom funkcjonowanie na rynku. Nadawca nie może sam sobie definiować misji.

Niestety w Polsce nie mamy definicji misji³. Potwierdza to m.in. dyrektor departamentu prawnego w KRRiT Robert Kroplewski, który w Sejmie powiedział: „Pragnę zwrócić uwagę na to, że ustawa nie definiuje szczegółowo pojęcia misji. W rzeczywistości definiuje ją nadawca - zgodnie z własnymi założeniami programowymi. Ustawa przykładowo wskazuje na kilka elementów misji, ale nadawca może ją definiować we własny sposób.”⁴

Brakuje z góry ustalonych parametrów określające wysokość pomocy publicznej – funkcjonuje zasada: „tyle, ile zbierzemy z abonamentu”. Wobec braku definicji misji nie jest możliwe zbadanie, czy wysokość udzielonej pomocy publicznej nie przekracza wysokości kosztów wykonywania misji. Ale ponieważ Komisja Europejska wymaga, by w obliczeniach kosztu misji korzystać z „kosztów spotykanych w dobrze zarządzanym przedsiębiorstwie” trzeba się spodziewać zakwestionowania przez Komisję sposobu liczenia kosztów realizacji misji przez polskie media państwowe.

Polska nie spełnia żadnego z unijnych kryteriów dopuszczalności pomocy publicznej dla mediów państwowych. W wypadku kontroli tej pomocy należy oczekiwać co najmniej wezwania Polski przez Komisję Europejską do naprawy wyżej wymienionych błędów, a w najgorszym konieczność zwrotu do budżetu części środków uzyskanych przez państwowe media z abonamentu.

4. Zlikwidować abonament

Dobrych programów misyjnych w telewizji i radiu powinno i może być więcej. Wystarczy pieniądze publiczne przeznaczyć na tworzenie programów, a skończyć z

---

³ Patrz: Załącznik II, wyciąg z ustawy o radiofonii i telewizji, Publiczna radiofonia i telewizja.

⁴ Komisja Kultury i Środków Przekazu /nr 192/, 18-01-2005

Informacja do dyskusji n/t mediów państwowych Nr. 10

---

przejadaniem ich przez instytucje. Realizację misji można konsekwentnie egzekwować, trzeba tylko ustalić jej przedmiot i zakres, a abonament zastąpić przejrzystymi finansowo i akceptowanymi przez obywateli metodami finansowania misji. Jeżeli ograniczymy marnotrawstwo i korupcję, to na dobre programy misyjne będzie więcej pieniędzy.

Abonament należy zlikwidować, ponieważ jest szkodliwym sposobem realizowania szczytnego celu:

Szkodliwy dla kultury: Dotacja przyznana państwowym firmom pozwala im uprawiać dumping na rynku reklamy. Z tego rynku żyją telewizje, radia, magazyny i gazety. To one są na co dzień mecenasami kultury. Czym mniej zarobią na rynku reklamy, tym mniej przeznaczą na zamówienie prac artystów. Zjawisko to zwłaszcza mocno dotyka twórców młodych i niezależnych, którzy nie posiadają wyrobionych doświadczeń i pozycji w mediach państwowych.

Szkodliwy dla różnorodności mediów: Dumping mediów państwowych jest szczególnie dotkliwych dla mediów małych i niszowych, takich jak lokalne radiostacje i gazety. Niezależna prasa lokalna, już w zasadzie przestała istnieć, bo w obliczu dumpingu mediów państwowych nie była w stanie utrzymać się z reklamy. Część niezależnej prasy lokalnej przeszła w ręce kapitału zagranicznego, pozostali musieli sięgnąć po pieniądze lokalnych władz i biznesmenów, a wraz z sięgnięciem po te pieniądze skończyła się ich niezależność. Wraz z upadkiem niezależnej prasy lokalnej zmniejszyła się możliwość informowania opinii publicznej o poczynaniach władz i biznesu. A tym samym pogorszyła się jakość lokalnej demokracji.

W miejsce przeznaczonego „na instytucję” abonamentu należy stworzyć solidne podstawy finansowania ważnych działań oświatowych i kulturowych. Kosztowny w egzekwowaniu podatek od telewizora i radia (oraz komputera i telefonu komórkowego⁵) należy zastąpić dotacją na realizację konkretnych zadań.

Prosimy polityków i urzędników odpowiedzialnych za media państwowe w Polsce o zaprzestanie awantury o panów Ostrowskiego i Paclawskiego.

W zamian powinniście rozpocząć dyskusję o konkretnych sposobach naprawy mediów państwowych.

„Przejrzyste Media”

---

⁵ W myśl artykułu 2 ustawy o opłatach abonamentowych : „Odbiornikiem radiofonicznym albo telewizyjnym, w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy, jest urządzenie techniczne dostosowane do odbioru programu”.

Załącznik I
Wyciąg z konstytucji III RP:
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Art. 213.

1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.
2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydaje rozporządzenia, a w sprawach indywidualnych podejmuje uchwały.

Art. 214.

1. Członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji są powoływani przez Sejm, Senat i Prezydenta Rzeczypospolitej.
2. Członek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością pełnionej funkcji.

Art. 215.

Zasady i tryb działania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jej organizację oraz szczegółowe zasady powoływania jej członków określa ustawa.

Załącznik II
Wyciąg z ustawy o radiofonii i telewizji:
Publiczna radiofonia i telewizja

Art. 21. 1. Publiczna radiofonia i telewizja realizuje misję publiczną, oferując, na zasadach określonych w ustawie, całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom, zróżnicowane programy i inne usługi w zakresie informacji, publicystyki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujące się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu.

1a. Do zadań publicznej radiofonii i telewizji, wynikających z realizacji misji, o której mowa w ust. 1, należy w szczególności:

- 1) tworzenie i rozpowszechnianie programów ogólnokrajowych, programów regionalnych, programów dla odbiorców za granicą w języku polskim i innych językach oraz innych programów realizujących demokratyczne, społeczne i kulturalne potrzeby społeczności lokalnych,
- 2) tworzenie i rozpowszechnianie programów wyspecjalizowanych, na których rozpowszechnianie uzyskano koncesję,
- 3) budowa i eksploatacja nadawczych i przekaźnikowych stacji radiowych i telewizyjnych,
- 4) rozpowszechnianie przekazów tekstowych,
- 5) prowadzenie prac nad nowymi technikami tworzenia i rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych,
- 6) prowadzenie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej związanej z twórczością audiowizualną, w tym eksportu i importu,
- 7) popieranie twórczości artystycznej, literackiej, naukowej oraz działalności oświatowej,
- 8) upowszechnianie wiedzy o języku polskim,
- 9) tworzenie i udostępnianie programów edukacyjnych na użytek środowisk polonijnych oraz Polaków zamieszkałych za granicą.

2. Programy publicznej radiofonii i telewizji powinny:

- 1) kierować się odpowiedzialnością za słowo i dbać o dobre imię publicznej radiofonii i telewizji,
- 2) rzetelnie ukazywać całą różnorodność wydarzeń i zjawisk w kraju i za granicą,
- 3) sprzyjać swobodnemu kształtowaniu się poglądów obywateli oraz formowaniu się opinii publicznej,
- 4) umożliwiać obywatelom i ich organizacjom uczestniczenie w życiu publicznym poprzez prezentowanie zróżnicowanych poglądów i stanowisk oraz wykonywanie prawa do kontroli i krytyki społecznej,
- 5) służyć rozwojowi kultury, nauki i oświaty, ze szczególnym uwzględnieniem polskiego dorobku intelektualnego i artystycznego,
- 6) respektować chrześcijański system wartości, za podstawę przyjmując uniwersalne zasady etyki,
- 7) służyć umacnianiu rodziny,
- 7a) służyć kształtowaniu postaw prozdrowotnych,
- 8) służyć zwalczaniu patologii społecznych,
- 9) uwzględniać potrzeby mniejszości narodowych i grup etnicznych.